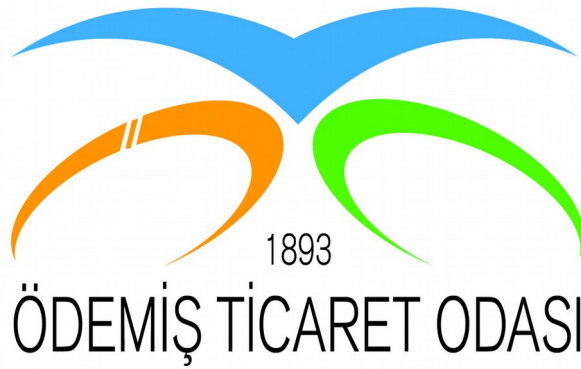

AZERBAJCAN ÜLKE RAPORU

Resmi Adı	Azerbaycan Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Nüfus	10 060 000
Dil	Azeri Türkçesi
Din	İslam
Başkent	Bakü
Yüzölçümü	86.600 Km ²
Başlıca şehirleri	Sumgayt, Gence, Mingaçevir, Khirdalan, Şirvan
Cumhurbaşkanı	İlham Aliyev
Başbakan	Ali Asadov
Para Birimi	Manat

Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

ADB, BSEC, CE, CICA, CIS, EAPC, EBRD, ECO, FAO, GCTU, GUAM, IAEA, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, NAM (gözlemci), OAS (gözlemci), OIC, OPCW, OSCE, PFP, SECI (gözlemci), UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO (gözlemci)

Coğrafi Konum

Azerbaycan Cumhuriyeti Kafkasların geçiş noktası üzerinde, Büyük Kafkaslar ile Küçük Kafkaslar arasında yer almaktadır. Bölgenin en önemli özelliği tarihi geçit ve ticaret yolları üzerinde bulunmasıdır. Kuzeyinde Gürcistan (480 km) ile Rusya Federasyonu'na bağlı Dağıstan Özerk Cumhuriyeti (390 km), güneyinde İran İslam Cumhuriyeti (756 km), batısında Ermenistan (1.007 km) ve Türkiye Cumhuriyeti (Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile 11 km uzunluğunda ortak sınırı bulunmaktadır), doğusunda ise Hazar Denizi (713 km) yer almaktadır.

86.600 km²'lik toplam araziye (%11,5 orman, %1,6 su havzası, %50 tarıma elverişli topraklardır ki, bunun %27'si otlaklar ve %36,9 diğer topraklardır.) sahip olan Azerbaycan 44-52 doğu meridyenleri ve 38-42 kuzey paralelleri üzerinde yerleşmektedir. Bakü'den Kuzey Kutba olan mesafe 5.550 km ve Ekvatora olan mesafe ise 4.440 km'dir. Dünyada en büyük göl olan Hazar Denizi 400.000 km² büyüklüğünde olup, en derin yeri 1.025 metredir.

Yaklaşık arazi yapısının %50'si dağlık olan bölgede deniz seviyesinden 3.000 metreye kadar yüksek olan sahalar ve %1'ini ise 3.000 metreden yüksek olan sahalar kaplamaktadır. Azerbaycan'ın ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 657 metredir. Dağlık arazi Büyük Kafkas, Küçük Kafkas ve Talış Dağlarından oluşur. Kür-Aras ovası en büyük düzlüktür. En düşük rakım (Hazar Denizi) -28 m ve en yüksek nokta (Bazardüzü Dağı) +4.466 m'dir.

Dünyadaki 11 iklim çeşidinin dokuzuna sahip olan Azerbaycan'ın iklimini Büyük Kafkas dağlarının kuzeyden gelen soğuk hava kütleleri, Küçük Kafkas dağlarının güneyden gelen sıcak tropik hava akımları ve Hazar Denizi etkilemektedir.

Azerbaycan dünyanın çok değişik iklim tiplerine sahip ülkelerden biridir. Doğu ve orta kısımları alçak ve düzlük olduğu için, kışları ılık, yazları çok sıcak geçer. Güney doğu

kısmı ise nemli subtropikal iklime sahiptir. Bölgeye düşen yıllık yağış miktarı 1.200-1.400 mm.dir. Diğer bölgeler ise, kurak ve yarı kurak görünüme sahiptir. Tarımsal faaliyetlerin çoğu Kür ve Aras nehirleri civarında yapılmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

Azerbaycan Parlamentosu, 31 Ağustos 1991’de, ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir. 18 Ekim 1991 tarihinde de Meclis Bağımsızlık kanununu kabul etmiştir. Ülke, 12/11/1995 tarihine kadar 1991’de Azerbaycan Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilen, Azerbaycan Cumhuriyeti’nin bağımsızlığının yeniden ihdas edilmesine dair kanunun verdiği yetkiyle idare edilmiştir.

Dolayısıyla halihazırda Azerbaycan, 12 Kasım 1995 tarihinde halkoyuna sunularak, %91,9 evet oyu ile kabul edilen yeni Anayasa ile idare edilmektedir. Anayasaya göre ülkenin yönetim biçimi cumhuriyettir. Başkanlık sisteminin egemen olduğu ülkede, Cumhurbaşkanı seçimi beş yılda bir yapılmaktadır.

Azerbaycan Milli Meclisi, 125 Milletvekilinden oluşmaktadır. Bunların 25’i siyasi partilerden, 100’ü ise bağımsız olarak seçilmiştir. Ülkede 30’un üzerinde irili ufaklı siyasi parti faaliyet göstermektedir.

Bugün mevcut olan müstakil ve bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti, 12 Kasım 1995 tarihinde referandum yolu ile kabul edilmiş olan Anayasa ile idare edilmektedir. Bu Anayasa’ya göre, Azerbaycan devleti demokratik, hukuka dayalı, laik, üniter bir cumhuriyettir. Kuvvetler ayrılığı prensibi Anayasa tarafından benimsenmiştir. Yasama yetkisi 125 milletvekilinden oluşan ve 5 yılda bir yenilenecek Milli Meclis’e, yürütme yetkisi Cumhurbaşkanıya ve yargı yetkisi de Mahkemelere bırakılmıştır.

Milli Meclis, kanun kabul etmekle görevlendirilmiştir. Denetim yetkisi sınırlıdır. Toplantı zamanı ve süresi Anayasada belirlenmiştir. Hükümete güvenoyu vermek veya vermemek şeklinde olan parlamenter yetki, Azerbaycan Anayasasında sınırlı hale getirilmiş ve Milli Meclisin hükümete güvenoyu vermemesi halinde, aynı heyete hükümetin teşekkül ettirilmesi yetkisi Cumhurbaşkanıya tanınmıştır.

Cumhurbaşkanı, hem devletin ve hemde icranın başıdır. Kanunlardan sonra Bakanlar Kurulu Kararlarından önce gelen ve “Ferman” adı verilen hukuki kararlar alma yetkisi vardır. “Ferman” denen hukuki kararlar, kanun gücünde olup, icrai hüviyete sahiptir. Bu yönü ile Cumhurbaşkanı yasama yetkisiyle de techiz edilmiştir.

Azerbaycan’da Cumhurbaşkanı 5 yıllık süre için halk seçmektedir. Hiç kimse ikiden fazla Cumhurbaşkanı seçilemez şartı, 18.03.2009 tarihinde yapılan Referandumda kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı hem devletin, hem de yürütmenin başıdır. Her türlü idari karar almak ve devlet teşkilatına şekil ve yön vermek yetkisine sahiptir. Başbakanı, Bakanları ve diğer devlet görevlilerini atamak ve görevden almak yetkisi vardır. Anayasaya göre, Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanı’nın yüksek icra organı olup, ona tabidir ve aynı zamanda da ona karşı sorumludur. Başbakanın ve Bakanların Milli Meclis üyesi olma şartı aranmamıştır.

Anayasada devletin egemenliğinin yegane kaynağının halk olduğu vurgulanmıştır. Anayasa, halk ve özgürlüklerin tespit ve düzenlenmesi açısından çağdaş bir Anayasadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin nüfusu 2017 yılı itibariyle 9,9 milyon kişiye yükselmiştir. Nüfusun % 54,1'i şehirlerde, % 45,9'u ise köylerde yaşamaktadır. Nüfusun % 49'u erkek, %51'i ise kadındır. Ülke nüfusunun %22,6'sını 0-14 yaş gurubu, %70,2'sini 15-64 yaş grubu, % 6,8'ini ise 65 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Ülkede çalışabilir nüfus toplam nüfusun % 50,09'ini oluşturmaktadır.

Azerbaycan, diğer dağılan SSCB ülkelerinde olduğu gibi, 1990'lardan itibaren kentlerde yaşayan nüfusunun bir kısmını kaybetmiştir. Bunda çoğunluğu kentlerde yaşayan etnik azınlıkların ülke dışına göç etmesi önemli rol oynamıştır. 2003 yılından itibaren kentsel nüfusta yeniden artış gözlenmeye başlamıştır. Kentsel nüfusun toplam nüfusa oranı 2010 yılı itibarı ile %53'e çıkmıştır. Kentsel nüfusun artışında petrol sektöründeki gelişmeye bağlı olarak artan yeni iş olanakları etkili olmuştur.

Nüfusun Şehirlere Göre Dağılımı

Bakû	2.204.000
Sumgayt	333.000
Gence	328.000
Mingaçevir	96.000
Khirdalan	92.000
Şirvan	77.000
Nahcivan Şehri	74.500
Şeki	63.000
Yevlakh	58.000
Lankaran	50.000

Kaynak: Azerbaycan İstatistik Kurumu

Azeri nüfus, toplam nüfusun %90,6'sını oluşturmaktadır. Ülkedeki başlıca etnik azınlıklar ise Lezginler (%2,2Rusya'nın Dağıstan bölgesi kökenli Müslüman Kafkas bir halk), Ruslar (%1,8) ve Ermeniler (%1,5)'dir.

Azerbaycan'ın resmi dili Azericedir(Azeri Türkçesi). Ülkede 1920'lere kadar Arap alfabesi kullanılmış, 1929 yılında Latin alfabesine geçilmiştir. Ancak, 1939 yılında zorunlu olarak Kiril alfabesine geçilmiştir. 1992 yılında Türkçeden örnek alınarak yeni bir Latin alfabesi oluşturulmuş olup, 2001'den beri zorunlu olarak kullanılmaktadır. Bağımsızlıktan sonra devlet, Rusçanın kullanımını aşamalı olarak kaldırmaya başlamıştır. Ancak Rusça halen yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çalışan kesimin yaş limiti erkeklerde 16-65, kadınlarda 16-60'dır. Faal nüfus yaşının (çalışma yaşı) dışında çalışan çok az kişiye rastlanmaktadır. Çalışan kesimin genellikle 30- 40 yaş arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

AZERBAYCAN'IN DIŞ TİCARETİ

İhracat : 15,69 Milyar Dolar (2017 tahmini)

Başlıca İhracat Ortakları : İtalya %20, Almanya %10,5, Fransa %8, Endonezya %5,8, Çek Cumhuriyeti %5,2 (2016)

Başlıca İhraç Ürünleri : Petrol ve doğal gaz (yaklaşık% 90), makine, gıda maddeleri, pamuk İthalat : 8,7 Milyar Dolar (2017 tahmini)

Başlıca İthalat Ortakları : Rusya %15,7, Türkiye %12,5, ABD %9,6, Almanya %7,5, İtalya %6,7, Çin %5,4 İngiltere %5,4, (2016)

Başlıca İthalat Ürünleri : Makine ve ekipman, gıda maddeleri, metaller, kimyasallar

AZERBAJCAN İLE TÜRKİYE ARASINDAKİ DİŞ TİCARET				
YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2009	1,4 Milyar Dolar	140 Milyon Dolar	1,5 Milyar Dolar	1,2 Milyar Dolar
2010	1,5 Milyar Dolar	252 Milyon Dolar	1,8 Milyar Dolar	1,2 Milyar Dolar
2011	2,1 Milyar Dolar	262 Milyon Dolar	2,3 Milyar Dolar	1,8 Milyar Dolar
2012	2,5 Milyar Dolar	339 Milyon Dolar	2,9 Milyar Dolar	2,2 Milyar Dolar
2013	2,9 Milyar Dolar	333 Milyon Dolar	3,2 Milyar Dolar	2,6 Milyar Dolar
2014	2,8 Milyar Dolar	291 Milyon Dolar	3,1 Milyar Dolar	2,5 Milyar Dolar
2015	1,8 Milyar Dolar	232 Milyon Dolar	2,1 Milyar Dolar	1,6 Milyar Dolar
2016	1,2 Milyar Dolar	278 Milyon Dolar	1,5 Milyar Dolar	1 Milyar Dolar
2017	1,3 Milyar Dolar	350 Milyon Dolar	1,7 Milyar Dolar	1 Milyar Dolar
2018 /2	341 Milyon Dolar	80 Milyon Dolar	421 Milyon Dolar	260 Milyon Dolar

Kaynak: TÜİK (2017 ve 2018 yılı verileri geçicidir.)

<u>Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatında Başlıca Ürünler</u>	<u>Türkiye'nin Azerbaycan'dan İthalatında Başlıca Ürünler</u>
<ul style="list-style-type: none">• Demir/çelikten inşaat ve aksamı• Yıkama, temizleme müstahzarları• Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital vb.• Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	<ul style="list-style-type: none">¬ Etilen polimerleri (ilk şekillerde)¬ İşlenmemiş alüminyum¬ Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevl¬ Pamuk (kardesiz, taranmamış)¬ Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller

- Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları

AZERBAYCAN İLE İZMİR ARASI DIŞ TİCARET

Yıl	İhracat Dolar	İthalat Dolar	Hacim	Denge
2012	119.471.215	145.996.940	265.468.155	-26.525.725
2013	113.417.001	141.790.007	255.207.008	-28.373.006
2014	86.823.327	112.432.550	199.255.877	-25.609.223
2015	57.006.174	75.475.988	132.482.162	-18.469.814
2016	39.242.295	92.180.699	131.422.994	-52.938.404

AZERBAYCAN İLE EGE BÖLGESİ ARASI DIŞ TİCARET

Yıl	İhracat Dolar	İthalat Dolar	Hacim	Denge
2012	168.297.102	158.449.143	326.746.245	9.847.959
2013	165.028.430	156.446.796	321.475.226	8.581.634
2014	140.048.970	123.876.136	263.925.106	16.172.834
2015	91.295.655	81.180.659	172.476.314	10.114.996
2016	63.667.665	98.932.945	162.600.610	-35.265.280

Türkiye'de Faaliyet Gösteren Azerbaycan Sermayeli Firmalar

30 Haziran 2017 tarihi itibariyle Türkiye’de **2038** adet Azerbaycan sermayeli firma faaliyet göstermektedir.

30 Ağustos 2017 tarihi itibariyle İzmir’de **64** adet Azerbaycan sermayeli firma faaliyet göstermektedir. Türk Hava Yolları’nın (THY) İstanbul’dan Azerbaycan’ın **3** şehrine direkt uçuş bulunmaktadır:

Bakü, Gence, Nahçıvan,

Kaynak: Türk Hava Yolları

AZERBAYCAN PAZARINDAKİ FIRSAT VE ZORLUKLAR

FIRSATLAR:

- Hükümetin önem verdiği petrol dışı ekonominin desteklenmesi politikası kapsamında, turizmin geliştirilmesi, Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması, ulaştırma sektörünün revizyonu yönünde arayışlar söz konusudur.
- Petrol dışı sektörlerin gelişmesini amaçlayan politikalar genel olarak iş ortamının iyileştirilmesini temel almakta, tarım, imalat sanayi, telekomünikasyon ve turizm potansiyel sektörler olarak değerlendirilmektedir.
- Doğrudan yabancı yatırımlar Azerbaycan’ın ekonomik canlanmasında anahtar rolü oynamıştır. Azerbaycan ülkedeki ekonomik sorunların aşılması ve istikrarın sağlanması neticesinde özellikle petrol çıkarma ve işleme sanayii bakımından yabancı yatırımlar açısından çok cazip bir pazar haline gelmiştir.

- Ülke ekonomisi çift yapılıdır. Bir yandan petrol (hidrokarbon) ve ona bağlı hizmetler ile müteahhitlik sektörlerinde hızlı bir gelişme eğilimi gözlenirken, diğer yandan petrol dışı sanayi sektörlerinde yatırım eksikliği gözlenmektedir. Bunun sonucunda petrol dışı sektörlerde düşük istihdam, yetersiz vergi geliri ve ihracat dolayısıyla da ithal ürünlerinde rekabetle başa çıkamama gibi sorunlar yaşanmaktadır.

ZORLUKLAR:

- Doğrudan yabancı yatırımların önemli kısmı petrol üretimi ve çıkarımı alanlarına olmuştur. Sermaye yatırımlarının %60 gibi önemli bir oranı hidrokarbon sektöründedir.
- Yabancı yatırımcılar imalat sanayi sektörüne yatırım yapmaktan kaçınmaktadırlar. Bunun bir sonucu olarak da sektörün üretimi düşmüştür.
- Sumgayit şehri eskiden önemli bir sanayi şehri iken yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı eski canlılığını yitirmiştir.
- Farklı malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir. Türkiye, Rusya veya İngiltere menşeli malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir.
- Azerbaycan özel sektörünün pazarlama sistemi henüz gelişme aşamasındadır. Küçük dükkânlar kendi kendilerini finanse ederek önemli gelişme göstermişlerdir.
- Azerbaycan ekonomisi yalnızca bir nakit ekonomisi olarak faaliyet göstermektedir.

KAYNAKÇA

- CIA World Factbook
- Türkiye İstatistik Kurumu
- T.C. Dışişleri Bakanlığı
- T.C. Ekonomi Bakanlığı
- World Bank
- Türk Hava Yolları